

4.2 KËRKIMI I SPECIALIZUAR

Përmes kërkimit të specializuar mund të kërkoni me të gjitha fushat dhe nënfushat e indeksuara në regjistrimet bibliografike.

Pasi të klikoni butonin **Kërkimi i specializuar**, shënoni pyetjen për kërkim në fushën të "Pyetja për kërkim". Pyetjen për kërkim e ndërtoni me ndihmën e:

- termave për kërkim, të cilëve u shtoni parashtesat ose prapashtesat
- operatorëve logjik OR, AND dhe NOT si dhe operatorit të kontekstit NEAR, i cili lidh termat për kërkim

Mënyrën e paracaktuar të kërkimit mund ta ndryshoni. Nëse menjëherë pas butonit **Kërkimi i specializuar** klikoni edhe butonin **Ruaj pyetësonin**, kërkimi i specializuar ruhet si mënyrë e paracaktuar e kërkimit dhe është e vlefshme deri sa të mos e ndryshoni dhe ruani përsëri. Mënyra e paracaktuar e kërkimit është e lidhur me emrin e përdoruesit.

Procedura

1. Pyetjen për kërkim me parashtesë e ndërtoni duke shënuar parashtesën, pastaj barazimin¹ dhe termin për kërkim:

<parashtesa>=<termi për kërkim>

ose

<parashtesa>=<termi për kërkim> <operatori> <parashtesa>=<termi për kërkim>...
2. Pyetjen për kërkim me prapashtesë e ndërtoni duke shënuar së pari termin për kërkim, pastaj vizën e pjerrët² dhe prapashtesën:

<termi për kërkim>/<prapashtesa>

ose

<termi për kërkim>/<prapashtesa> <operatori> <termi për kërkim>/<prapashtesa>...
3. Pyetja për kërkim vetëm në nënfushat e caktuara ndërtohet duke shënuar shenjën e fushës dhe nënfushës, më pas shenjën e barazimit dhe termin për kërkim:

<shenja e fushës dhe nënfushës>=<termi për kërkim>

¹ Në sistemet COBISS.SR, COBISS.BH, COBISS.RS, COBISS.CG dhe COBISS.MK (në këto vende përdoren dy lloje të shkrimeve) është i mundur edhe kërkimi i specializuar vetëm me frazat në shkrim cirilik. Tek një kërkim i tillë midis parashtesës dhe termit për kërkim shënohen dy shenja të barazimit.

² Në sistemet COBISS.SR, COBISS.BH, COBISS.RS, COBISS.CG dhe COBISS.MK (në këto vende përdoren dy lloje të shkrimeve) është i mundur edhe kërkimi i specializuar vetëm me frazat në shkrim cirilik. Tek një kërkim i tillë midis parashtesës dhe termit për kërkim shënohen dy viza të pjerrëta.

ose

$\langle \text{shenja e fushës dhe nënfushës} \rangle = \langle \text{termi për kërkim} \rangle \langle \text{operatori} \rangle$
 $\langle \text{shenja e fushës dhe nënfushës} \rangle = \langle \text{termi për kërkim} \rangle \dots$

4. Termi për kërkim sipas vlerave të treguesit ndërtohet duke shënuar shenjën e fushës, shkurtësën "treg", shenjën e treguesit, më pas shenjën e barazimit dhe termin për kërkim:

$\langle \text{shenja e fushës} \rangle \text{treg} \langle \text{shenja e treguesit} \rangle = \langle \text{termi për kërkim} \rangle$

ose

$\langle \text{shenja e fushës} \rangle \text{treg} \langle \text{shenja e treguesit} \rangle = \langle \text{termi për kërkim} \rangle$
 $\langle \text{operatori} \rangle \langle \text{shenja e fushës} \rangle \text{treg} \langle \text{shenja e treguesit} \rangle = \langle \text{termi për kërkim} \rangle \dots$

5. Tek formimi i pyetjeve për kërkim mund të përdorni funksionin **pasqyra e termave** (shih kap. 4.4).
6. Nëse dëshironi të shikoni listën e të gjitha parashtesave dhe prapashtesave për kërkim si dhe listën e prapashtesave për kufizim, klikoni butonin te "Pyetja për kërkim".

Hapet dritarja **Ndihmë për kërkim**, në të cilën shfaqet lista e parashtesave dhe prapashtesave, domethënia e tyre dhe shembujt për kërkim.

Lista e të gjitha indekseve për kërkim, që përdoren në bazat bibliografike të të dhënave, ndodhet në shtojcën A.1.

Shembull:

Tek "Pyetja për kërkim" shënoni $CL = \text{Njëqind romane AND } AU = \text{Tolstoj}^*$

Në këtë mënyrë gjeni regjistrimet për veprën, e cila është publikuar në koleksionin *Njëqind romane* dhe autor i të cilave është *Tolstoji*.

Shembull:

Tek "Pyetja për kërkim" shënoni p.sh. $CC = v1 \text{ AND } CO = \text{svn AND } 200\text{treg}1 = 1 \text{ AND } 300a = \text{Teksti në sllov., angl. dhe ger.}$

Në këtë mënyrë në pyetjen për kërkim kombinohet kërkimi me fushat/nënfushat e indeksuara dhe të paindeksuara/vlerat e treguesve në regjistrimet bibliografike.

Këshillë:

Kërkimin me fjalë kyçe mund ta bëni pa përdorur parashtesën (KW=), përkatësisht prapashtesën për kërkim (/KW).

Shënim:

Nëse kërkoni me disa fjalë kyçe njëherësh, midis çdo termi në mënyrë automatike respektohet operatori AND. Operatorët e tjerë logjik ose të kontekstit duhet t'i shënoni.

- Rendi për zbatimin e operatorëve logjik:

- kllapa
- operatorët e kontekstit
- NOT
- AND
- OR

- Përdorimi i kllapave

Me përdorimin e kllapave në vendet e duhura mund të ndryshoni rendin e zbatimit të operacioneve të veçanta për kërkim.

Shembull:

Tek "Pyetja për kërkim" shënoni *((deti OR ajri) AND ndot*) NOT lumenjtë*

Në këtë mënyrë gjeni regjistrimet të cilat përmbajnë termat e kërkuar *deti* ose *ajri* dhe *ndot**, por jo edhe *lumenjtë*. Programi fillimisht gjen termat, që ndodhen brenda kllapave.

- Përdorimi i thonjzave

Nëse në fushën për kërkim përdorni shenjat "(", ")", "=", "/", ":", "%", ose operatorët logjik AND, OR, NOT, termat për kërkim duhet t'i shënoni brenda thonjzave.

Shembull:

Tek "Pyetja për kërkim" shënoni *TI="science and technology*" AND PP=oxford**

Në këtë mënyrë gjeni regjistrimet, tek të cilat titulli fillon me *science and technology*, ndërkaq vendi i botimit me *oxford*. Termin e parë duhet ta vendosni në thonjza sepse përmbanë fjalën e rezervuar "and".

- Shkurtimi i pyetjeve për kërkim

Pyetjen për kërkim mund ta shkurtoni në fillim, në mes ose në fund me anë të shenjës "%" ose "*". Shenja "%" zëvendëson një karakter (mund të jenë disa shenja "%" në varg), ndërsa shenja "*" zëvendëson një varg karakteresh. Nëse kërkoni me frazën që përmban simbolin "*", në vend të "*" vendosni hapësirë.

4.2.1 Operatorët logjik

Pyetjet për kërkim mund t'i kufizoni ose t'i zgjeroni përmes operatorëve logjik. Operatorët logjik duhet t'i përdorni në gjuhën angleze.

- AND – ka kuptimin DHE

Rezultat i kërkimit janë regjistrimet, që përmbajnë **të dy** ose **të gjithë** termat, të cilët i keni lidhur me operatorin AND.

Shembull:

Tek "Pyetja për kërkim" shënoni *alpinizëm AND udhërrëfyesit*

Në këtë mënyrë përmes fjalëve kyçe gjeni regjistrimet me të dyja fjalët kyçe, *alpinizëm* dhe *udhërrëfyesit*. Rezultate të njëjta mund të fitoni edhe nëse fjalët kyçe i shënoni të ndara vetëm me hapsirë dhe pa operator. P.sh. *alpinizëm udhërrëfyesit*.

- OR – ka kuptimin OSE

Rezultat i kërkimit janë regjistrimet të cilat përmbajnë **të pakten një** nga termat e shënuar për kërkim.

Shembull:

Tek "Pyetja për kërkim" shënoni *CO=(cze OR svk)*

Në këtë mënyrë gjeni regjistrimet për botimet, të cilat janë botuar në *Çeki* ose *Sllovaki*.

- NOT – operatori mohues

Rezultat i kërkimit janë regjistrimet, të cilat përmbajnë termin e parë, por **nuk përmbajnë** termin, i cili vjen pas operatorit NOT.

Shembull:

Tek "Pyetja për kërkim" shënoni *gazetari NOT televizi**

Në këtë mënyrë gjeni regjistrimet, të cilat përmbajnë fjalën *gazetari*, por jo edhe *televizi**.

4.2.2 Operatorët e kontekstit

Operatorët e kontekstit caktojnë afërsinë relative mes termave për kërkim dhe janë në gjuhën angleze. Ata përdoren për kërkimin me të dhënat nga indekset themelore (shih shtojcën A.I.I).

- (N) – NEAR

Operatori NEAR kërkon që të dy termat për kërkim të paraqiten së bashku, ndërkohë që mund të jenë në renditjen e dëshiruar.

Shembull:

Tek "Pyetja për kërkim" shënoni *rudolf (N) maister*

Rezultat i kërkimit janë regjistrimet, të cilat përmbajnë togfjalëshin *Rudolf Maister* ose *Maister Rudolf*.

Operatori (nN) bën, që të dy termat për kërkim të paraqiten në renditjen e dëshiruar, ndërkohë që midis tyre mund të paraqiten më së shumti "n" fjalë.

Shembull:

Tek "Pyetja për kërkim" shënoni *cost (IN) benefit*

Rezultat i kërkimit janë regjistrimet, të cilat përmbajnë *cost to benefit, benefit to cost, cost-benefit, cost/benefit* etj.

Shënim:

Operatorin NEAR nuk mund ta përdorni në kombinim me shkurtimin e pyetjes për kërkim në të majtë.

4.2.3 Kërkimi me shtrirje kohore

Kjo mënyrë më së shpeshti përdoret për kërkimin me shtrirje kohore, që kufizon vitet ose të dhënat e tjera numerike.

Procedura

7. Për të kërkuar me shtrirje kohore fillimisht shënoni vlerën e ulët, pastaj dy pika dhe më pas vlerën e lartë.

Shembull:

Tek "Pyetja për kërkim" shënoni *PY=2000:2005*

Rezultat i kërkimit janë regjistrimet për botimet me vite të botimit nga viti 2000 deri në vitin 2005.

Shënim:

Gjatë kërkimit me periudhë kohore nuk përdoret simboli për shkurtim "*" ose "%". Duhet të shënohet në tërësi viti i parë dhe i fundit i periudhës kohore, për të cilën zbatohet kërkimi.

Shembull:

Tek "Pyetja për kërkim" shënoni p.sh. *DA=20080105:20080505*

Rezultat i kërkimit janë regjistrimet për botimet me data të inventarizimit nga 5.1.2008 deri 5.5.2008. Me indeksin DA= mund të kërkoni vetëm në bazën lokale të të dhënave.

Shënim:

Kërkimi mund të zgjasë shumë kohë, nëse distanca është shumë e madhe.

4.2.4 Kufizimi te kërkimi i specializuar

Te kërkimi i specializuar është i mundur kufizimi i kërkimit me:

- vitin e botimit
- llojin e burimit bibliografik
- llojin e shkrimit

Procedura

Kufizimi i kërkimit me vitin e botimit

1. Kufizimi bëhet në këtë mënyrë: pas termit për kërkim shënohet viza e pjerrët dhe më pas viti ose periudha nga viti deri në vitin.

Shembull:

Tek "Pyetja për kërkim" shënoni *shkenca e bibliotekonomisë/2002*

Rezultat i kërkimit janë regjistrimet, të cilat përmbajnë fjalët kyçe *shkenca e bibliotekonomisë dhe vitin e botimit 2002*.

Shembull:

Tek "Pyetja për kërkim" shënoni *shkenca e bibliotekonomisë /1994:2003*

Rezultat i kërkimit janë regjistrimet, të cilat përmbajnë fjalët kyçe *shkenca e bibliotekonomisë dhe vitin e botimit nga viti 1994 deri në vitin 2003*.

Procedura

Kufizimi i kërkimit me llojin e burimit bibliografik ose llojin e shkrimit

1. Kufizimi bëhet në këtë mënyrë: pas termit për kërkim shënohet viza e pjerrët dhe më pas vendoset prapashtesa për kufizim.

Prapashtesat për kufizimin e kërkimit me llojin e burimit bibliografik janë:

- /MON – monografitë
Rezultatet e kërkimit janë të kufizuara në regjistrimet për monografitë (001c = "m").
- /SER – serialet
Rezultatet e kërkimit janë të kufizuara në regjistrimet për serialet (001c = "s").
- /ART – artikujt dhe pjesët e tjera përbërëse
Rezultatet e kërkimit janë të kufizuara në regjistrimet për artikujt dhe pjesët e tjera përbërëse (001c = "a").
- /BMA – materialet libra
Rezultatet e kërkimit janë të kufizuara në regjistrimet për materialet libra (001b = "a" dhe 130a nuk ekzistojnë).
- /NOMON
Midis rezultateve të kërkimit nuk janë regjistrimet për monografitë.
- /NOSER
Midis rezultateve të kërkimit nuk janë regjistrimet për serialet.

- /NOART
Midis rezultateve të kërkimit nuk janë regjistrimet për artikujt dhe pjesët e tjera përbërëse.
- /NBM
Midis rezultateve të kërkimit nuk janë regjistrimet për materialet libra.

Këshillë:

Lista e prapashtesave për kufizimin hapet duke klikuar në butonin te "Pyetja për kërkim".

Shembull:

Tek "Pyetja për kërkim" shënoni *FR=ltd/MON* ose *FR=ltd/SER*

Rezultat i kërkimit janë regjistrimet për monografitë dhe serialet elektronike me tekst.

Shembull:

Tek "Pyetja për kërkim" shënoni (*vera OR vresht**)/SER

Rezultat i kërkimit janë serialet, të cilat përmbajnë fjalën kyçe *vera* ose fjalën kyçe *vreshtaria*.

Prapashtesat për kufizim sipas shkrimit:

- /LAT
Rezultat i kërkimit janë vetëm regjistrimet për dokumentet në shkrim latin (1001 = "ba").
- /CIR
Rezultat i kërkimit janë vetëm regjistrimet për dokumentet në shkrim cirilik (1001 = "c*" ose 1001 = "oc").

Shembull:

Tek "Pyetja për kërkim" shënoni p.sh *bibla/CIR*

Rezultat i kërkimit janë regjistrimet, të cilat përmbajnë fjalën kyçe *bibla* dhe paraqesin botimin në *shkrim cirilik*.

Rezultatet e kërkimit mund t'i kufizoni edhe duke i kombinuar prapashtesat dhe duke i ndarë ato me presje (pa hapësira).

Shembull:

Te "Pyetja për kërkim" mund të shënoni p.sh. *bibla/ART,CIR,1991*

Rezultat i kërkimit janë regjistrimet për *artikujt dhe pjesët e tjera përbërëse në shkrim cirilik*, të cilat janë botuar në vitin *1991* dhe përmbajnë fjalën kyçe *bibla*.